

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З ІНФОРМАТИКИ

ASCII - універсальний стандарт, що визначає кодування символів двійковим кодом.

AUTOEXEC.BAT - текстовий файл, який містить команди, що автоматично виконуються системою після початкового завантаження (MS-DOS або Windows).

BIOS (Basic Input-Output System) - базова система введення-виведення, «защита» у постійному запам'ятовуючому пристрої комп'ютера (ПЗП). Програми BIOS призначені для управління початковим завантаженням комп'ютера та взаємодією з деякими стандартними пристроями

CD-ROM (Компакт-диск) - компакт-диск, зйомний носій інформації великого обсягу. Застосовується в мультимедіа, при поширенні програмних продуктів.

CMOS - спеціальна енергонезалежна пам'ять, яка зберігає відомості про все устаткування і параметри ПК, поточну дату і час.

CONFIG.SYS - файл конфігурації. За допомогою команд цього файла завантажуються драйвери, встановлюються параметри MS-DOS, оптимізується робота MS-DOS.

dpi (dots per inch) - одиниця виміру роздільної здатності принтера і роздільної здатності зображення. Виражає кількість крапок в одиниці довжини, у даному випадку в одному дюймі.

FAT 32 - формат таблиці розміщення файлів, що з'явився в останній редакції Windows 95 і Windows 98. Може використовуватися на жорстких дисках обсягом від 512 Мбайт до 4 Тбайт. Дозволяє використовувати дисковий простір більш ощадливо і ефективно, ніж формат FAT 16. Формат FAT 32 не допускає стискання диску стандартними засобами Windows 95 і Windows 98.

FTP (File Transfer Protocol) - протокол передачі файлів, який регламентує процедуру пересилання файлів з одного комп'ютера на інший. Одночасно з цим прикладна програма, яка пересилає файли у відповідності до протоколу FTP

Gopher - система дослідження ресурсів мережі INTERNET, яка керується за допомогою меню

OLE (Object Linking and Embedding) - зв'язування та вбудовування об'єктів. Технологія Windows, яка дозволяє комбінувати при обробці документів засоби різних додатків. Основна ідея OLE - включення в документ одного додатку (OLE - клієнта) об'єкта, створеного в іншому додатку (OLE - сервері), з можливістю редагування цього об'єкту засобами OLE - сервера. Plug and Play - стандарт, відповідно до якого елемент обладнання повинен містити інформацію про модель і компанію-виготовлювача і допускати налагоджування програмними засобами. В результаті операційна система комп'ютера здатна розпізнати таке обладнання, завантажити необхідні драйвери і зробити безконфліктне налагоджування.

TELNET - протокол прикладного рівня, що надає користувачам терміналів інтерактивний доступ до обчислювальних ресурсів host-EOM в режимі поділу часу.

Wave-файл - звуковий файл у форматі, прийнятому в операційній системі Windows. Один з найбільш популярних звукових форматів. Wave-файли зазвичай мають розширення .WAV

WWW (World-Wide Web) - "всесвітня павутина" (мережа). Прикладна служба мережі INTERNET для пошуку документів та різних баз даних, заснована на гіпертекстовій логіці. Гіпертекстові документи містять ключеві слова, виконуючі роль покажчиків зв'язку з іншими документами.

WYSIWYG (What You See Is What You Get) - принцип відповідності екранного і друкованого представлення документа. Додатки, що дотримуються цього принципу, дозволяють переглядати документ на екрані у такому вигляді, у якому він буде отриманий при друкуванні на принтері.

А

Абзац - структурний елемент тексту. У процесорі Word - довільна послідовність символів між двома символами «Повернення каретки» а також між початком тексту і (^) або між (||) і кінцем тексту.

Адаптери (контролери) зовнішніх пристроїв (карти розширення) - апаратно-програмні пристрої для приєднання периферійних устроїв.

Алфавітно-цифрова інформація - символи кодової таблиці, які можна ввести в ПК одним натисканням клавіші (букви, цифри, службові знаки).

Апаратне забезпечення - сукупність технічних пристроїв і приладів. Необхідний елемент комп'ютерної системи.

Арифметичний вираз (вираження) - окремий випадок виразу. Операндами цього виразу можуть бути числа, змінні, функції. Знаки операцій: + (додавання), - (віднімання), * (множення), / (ділення). Піднесення до ступеню зазвичай позначається ** або . Послідовність виконання операцій може бути змінена за допомогою дужок. Результат арифметичного вираження - число.

Архівування файлів - службова операція на комп'ютері, що дозволяє упакувати групу файлів в один файл-архів для економії місця на магнітних носіях.

Архівація - створення резервної копії даних. Резервну копію часто зберігають на гнучких дисках і магнітних стрічках стримера. Регулярне проведення архівації є необхідною процедурою для захисту інформації у випадку псування твердого диска або ушкодження даних.

Атрибут - деякий показник, що характеризує якийсь об'єкт і приймає для кожного екземпляра об'єкта конкретне числове, текстове або інше значення.

Атрибути файлу - записані на диску додаткові властивості файла. У число атрибутів входять дата і час останньої зміни файла, позначка про те, чи є файл схованим, деякі інші параметри.

Б

Багатозадачність - властивість операційної системи, що полягає у можливості одночасного виконання декількох програмних додатків.

База даних - автоматизоване сховище даних. У ній за допомогою програмних комплексів - СУБД (система управління базами даних) накопичуються, зберігаються, обробляються і представляються в потрібному для користувача вигляді величезні обсяги інформації.

База знань - автоматизоване сховище всіх необхідних відомостей про специфіку і закони даної проблемної області, про способи розв'язання задач, які у ній виникають.

Базова система введення-виведення (BIOS, Basic Input-Output System) - див. BIOS

Байт - 8 бітів. Сукупність з восьми бітів, сприйнята комп'ютером як єдине ціле, наприклад, 10101110.

Біт - найменша одиниця інформації, що виражає логічне значення «Так» або «Ні» і позначається двійковим числом 1 або 0. Значення біта -0 або 1, які можна розглядати як альтернативу: «так-ні», «true-false», «включено-вимкнено».

Буфер обміну (Clipboard) - частина оперативної пам'яті комп'ютера, яку Windows резервує на час своєї роботи для організації обміну текстовими та графічними даними між документами та програмними додатками.

В

Видалення файла - оголошення області, зайнятої файлом на диску, вільної для використання іншими файлами.

Виноска - структурний елемент тексту. Примітка до тексту, що знаходиться у нижній частині сторінки або наприкінці документа і забезпечується номером або іншою позначкою.

Вираз (вираження) - форма запису деякого висловлювання. Складається з операндів, об'єднаних між собою спеціальними знаками, які визначають семантику виразу. В інформатиці використовуються три типи виразів: арифметичні, умовні та логічні. Операнди цих виразів з'єднуються знаками арифметичних операцій, знаками відношень та знаками логічних операцій. При

виконанні операцій над даними вираз отримує унікальне значення, яке є або числовим (для арифметичного виразу) або логічним (TRUE або FALSE, 0 або 1) значенням для умовного та логічного виразів. Послідовність виконання операцій може бути змінена за допомогою дужок.

Відеоадаптер - пристрій, що здійснює підготовку інформації для її відображення на екрані монітора. Іноді замість терміна «відеоадаптер» використовують спрощений варіант - відеокарта.

Відеопідсистема - груповий термін, що описує об'єднання відеоадаптера і монітора.

Вікно - прямокутний сегмент екрана, обмежений рамкою.

Вікно додатка - вікно, у якому виконується прикладна програма або працює програмний додаток.

Вікно документа - вікно, у якому розміщується документ - об'єкт обробки прикладної програми. Може бути частиною вікна додатка.

Вінчестер - жаргонне позначення твердого диска.

Вірус - спеціальна комп'ютерна програма, здатна «розмножуватися» і «заражати» інші програми. Вона може потрапити на комп'ютер без відома користувача через «заражену» дискету або разом з «зараженим» файлом. Багато вірусів здатні нанести серйозної шкоди: сповільнити роботу програм, знищити дані або вивести з ладу операційну систему.

Вкладка - якщо у діалоговому вікні передбачено встановлення великої кількості параметрів, їх розбивають на тематичні розділи (підвікна). Кожне таке підвікно має вкладку (ярлик, заголовок, корінець), який видно на екрані навіть коли підвікно сховано. Для активізації схованого підвікна слід клацнути мишею на його вкладці.

Властивість об'єкта - сукупність конкретних ознак об'єкта в числовому або якісному вираженні. Наприклад, файл має такі характеристики як розмір, час і дату створення, автора, місце запису.

Г

Гарнітура - набір шрифтів визначеного малюнка, але різних розмірів (кеглів,) і накреслень.

Гіпертекст - документи, що мають посилання з іншими документами (чи зв'язки між сторінками); вибирання посилання автоматично викликає інший документ.

Гнучкий диск - зовнішній носій інформації у вигляді диска з магнітною поверхнею, укладеного в спеціальну оболонку. Дозволяє зберігати невеликі обсяги даних, зручний для їхнього перенесення з одного комп'ютера на інший.

Головне меню - основний елемент керування Робочого столу операційних систем Windows, призначений для швидкого доступу до додатків і службових функцій операційної системи. Викликається клацанням мишею на кнопці Пуск.

Графічний редактор - програма, призначена для створення та/або редагування графічних зображень. Окремо розглядають два класи графічних редакторів: растрові редактори і векторні редактори. Приклади: Paintbrush, CorelDRAW, Adobe Photoshop.

Д

Дані - це інформація, яка представлена у формалізованому вигляді та призначена для обробки її технічними засобами, наприклад ЕОМ.

Дефрагментація - процес відновлення й оптимізації логічної структури диска з метою забезпечення збереження файлів у безперервних блоках дискового простору. Після дефрагментації прискорюється читання файлів і запуск програм.

Джойстик - пристрій керування комп'ютером, як правило, використовується в комп'ютерних іграх. Складається з опори, рухливої рукоятки і декількох кнопок. Джойстики бувають аналоговими і цифровими. Для комп'ютерів IBM PC використовують аналогові джойстики.

Диск логічний - частина пам'яті жорсткого диску, ідентифікується латинською буквою C:, D: і т.д. Цим терміном називають також умовні дисководи в локальній обчислювальній мережі.

Диск - магнітний носій інформації, представлена у вигляді файлів.

Може бути зйомним (див. Гнучкий диск) і незйомним (див. Жорсткий диск).

Дискета - див. Гнучкий диск.

Дисковод CD-ROM - пристрій для читання компакт -дисків (музичних, програмних).

Дисковод - електронно-механічний пристрій для обслуговування магнітного диску.

Дисплей - Див. Монітор.

Дистрибутивний комплект - вихідний програмний пакет, що поставляється у вигляді набору компакт-дисків або гнучких дисків і призначений для установки додатка на комп'ютері.

Діалогове вікно - спеціальне вікно, яке використовується для налагоджування параметрів операційної системи або програмного додатка. Містить набір елементів керування, що можуть бути розміщені на декількох вкладишах. У діалоговому вікні користувач встановлює деякі параметри. У графічній технології - основний інструмент введення даних і керування роботою додатка.

Довге ім'я - ім'я файла, що виходить за межі стандарту, прийнятого в системі MS-DOS. Довгими вважаються імена, що мають понад 8 символів у самому імені або понад 3 символи у розширенні. В імені або в розширенні дозволяється використовувати пробіли і спеціальні символи; комбінацію великих і малих літер. Довгі імена обробляються операційною системою Windows особливим чином.

Документ - об'єкт обробки прикладної програми. У широкому сенсі - об'єкт обробки Windows.

Драйвер (Від англійського *driver*) - системна програма, яка управляє периферійним пристроєм. Приклади: драйвер клавіатури, драйвер миші, драйвер принтера.

Дюйм - одиниця виміру довжини (1 дюйм = 2,54 см).

Е

Екранна заставка - спеціальна програма, що заміняє статичне зображення на екрані монітора динамічним. Використовується для зменшення навантаження на екран і приховання екранної інформації від сторонніх спостерігачів.

Електронна таблиця - структура даних, що забезпечує автоматичне виконання розрахунків по введеним у чарунки формулам.

Елемент керування - елемент діалогового вікна, призначений для визначення параметрів користувачем. У діалогових вікнах можуть бути присутніми як стандартні елементи керування (наприклад прапорці, списки, що розкриваються тощо), так і більш рідко уживані (палітри й інші спеціальні елементи).

ЕОМ - електронний пристрій, призначений для автоматизації створення, введення, зберігання, обробки й виведення даних у необхідній для подальшої роботи формі.

Ж

Жорсткий диск - внутрішній пристрій комп'ютера для довгострокового збереження даних. Складається з блоку магнітних дисків у герметичному корпусі і блоку голівок для читання і запису інформації. Забезпечує можливість збереження великих обсягів інформації (декілька гігабайт) і високу швидкість її читання і запису.

З

Значення виразу - утворюється в результаті дій над операндами виразу відповідно до пріоритету операцій. Може бути числовим або логічним.

Значок (позначка) - наочне представлення об'єкта в операційних системах Windows. Див. Піктограма.

І

Іконка - див. Піктограма.

Ім'я файлу - позначення файлу, що складається з власного імені і розширення. Розширення може бути відсутнім, і тоді ім'я збігається з власним ім'ям. Розширення (якщо воно є) відокремлюється від власного імені крапкою. У Windows підтримуються довгі імена файлів. (Див. повне ім'я файлу).

Інтерфейс користувача - спосіб взаємодії людини з програмним додатком і програмного додатка з людиною.

Інформатика - фундаментальна природна наука, яка вивчає загальні властивості інформації, процеси, методи та засоби її обробки (збирання, збереження, перетворення, переміщення, видача), а також принципи функціонування цих засобів і методи керування ними.

Інформаційна (комп'ютерна) технологія - це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних в технологічний ланцюжок, що забезпечує збирання, обробку, збереження, поширення та відображення інформації з метою зниження трудомісткості процесів одержання і використання інформаційного ресурсу, а також підвищення їх надійності та оперативності.

Інформаційно-комунікаційна інфраструктура [Information and communication infrastructure] - сукупність територіально розподілених державних і корпоративних інформаційних систем, ліній зв'язку, мереж та каналів передачі даних, засобів комутації та управління інформаційними потоками, а також організаційних структур, правових і нормативних механізмів, що забезпечують їх ефективне функціонування.

Інформаційний ресурс - це особливий вид ресурсу, який ґрунтується на ідеях та знаннях, накопичених в результаті науково-виробничої діяльності людей у визначеній предметній області, і представлений у зручному вигляді для накопичення та використання (документи і масиви документів в бібліотеках, архівах, фондах, банках даних, депозитаріях, музейних сховищах та ін.).

Інформаційні системи - це сукупність даних, необхідних для ефективного керування економічними об'єктами, а також використовувані інформаційні технології в сукупності з стосовними до них трудовими і фінансовими ресурсами організації.

К

Каталог - розділ файлової системи, що може містити файли і вкладені каталоги. У системах Windows замість терміна «каталог» вживається більш широкий термін папка. Інша назва - директорія.

Кегль - середній розмір (висота) шрифту (поліграфічний термін). Вимірюється в пунктах.

Кількість інформації - числова характеристика, що відбиває ту ступінь невизначеності (неповноту знань), яка зникає після одержання інформації.

Клавіатура - стандартний пристрій для уведення в ПК алфавітно-цифрової інформації і керуючих команд .

Кластер - мінімальна адресована одиниця дискового простору. Звичайно містить кілька фізичних секторів диска, запис у які здійснюється в рамках єдиної операції. Розмір кластера визначається використовуваною файловою системою і параметрами диска.

Клацання - натискання і відпускання кнопки миші. Основна операція в роботі з операційною системою Windows.

Кодова таблиця символів - внутрішнє представлення символів у машині.

Кожен символ представлений десятковим числом (від 0 до 255), що займає один байт. Крім алфавітно-цифрових символів, кодова таблиця містить керуючі, псевдографічні й інші символи.

Колонтитул - структурний елемент документа. Знаходиться у верхній або нижній частині сторінки і містить деяку інформацію, що ідентифікує даний документ (номер сторінки, номер розділу, назву, дату, назву фірми тощо).

Командна кнопка - елемент керування діалогового вікна. Командні кнопки використовуються для закриття діалогових вікон, відкриття нових діалогових вікон з додатковими параметрами, виконання підготовлених операцій.

Компакт-диск - один з видів оптичних дисків, призначений для зчитування даних лазерним променем. Компакт-диск може містити дані у цифровому або аналоговому вигляді. Компакт-диски, запис на які дозволяється здійснити тільки один раз, називають дисками CD-ROM. Компакт-диски, на яких можна здійснити перезапис інформації кілька разів, називають дисками CD-RW. Читання компакт-диска на комп'ютері здійснюється за допомогою дисководу CD-ROM.

Комп'ютер - пристрій для введення, обробки і відображення всілякої інформації.

Комп'ютерна система - сукупність апаратного і програмного забезпечення, що діє спільно.

Контейнер - об'єкт системи Windows, що може містити в собі інші об'єкти.

Контекстна довідка - повідомлення від операційної системи, яка містить підказку, пораду, рекомендацію, що стосується виконуваної в даний момент операції або обраного елемента керування.

Контекстна чутливість - властивість покажчика миші, що дозволяє йому змінювати форму залежно від того, на який об'єкт він наведений

Контекстне меню - спеціальне меню, що містить набір команд, призначених для керування поточним об'єктом. В операційній системі Windows контекстне меню завжди відкривається клацанням правою кнопкою миші на об'єкті.

Конфігурація - блок інформації про налагодження, що використовуються конкретним користувачем: оформлення екрана, перелік драйверів та програм, які запускаються при завантаженні системи, елементи головного меню і робочого столу тощо.

Конфігурація обладнання - склад апаратного забезпечення комп'ютерної системи.

Конфігурація програмного забезпечення - склад програмного забезпечення комп'ютерної системи.

Копіювання - це процедура, під час якої створюється новий об'єкт (наприклад, файл-копія або папка-копія), повністю тотожний оригіналу.

Кореневий каталог - каталог найвищого рівня на поточному диску. Всі інші каталоги вважаються вкладеними в нього у вигляді багаторівневої ієрархічної структури. Місце для кореневого каталога звичайно приділяється в строго визначеній області диска, тому число файлів і папок у кореновому каталозі, як правило, обмежене. Вкладені каталоги таких обмежень не мають.

Кошик - спеціальна папка системи Windows, призначена для тимчасового збереження вилучених об'єктів.

Курсор - миготлива позначка на екрані, що визначає ту позицію рядка, в яку буде введено символ при натисканні алфавітно-цифрової клавіші. Після введення символу курсор пересувається праворуч на наступну позицію рядка. У графічному режимі курсор має кілька модифікацій і може виконувати інші функції.

Курсорні клавіші - група клавіш зі стрілками на клавіатурі. Ці клавіші звичайно використовуються для переміщення курсора у відповідних програмних додатках.

Кеш диску - область оперативної пам'яті, яка спеціально приділяється під найчастіше використовувани в поточному сеансі роботи ділянки диска й під чергу на запис.

Кеширування даних - розміщення найбільш важливих даних у області пам'яті з більш швидким доступом (кеш - пам'яті).

Л

Лінійка - знаходиться у верхній або лівій частині вікна документа (горизонтальна або вертикальна лінійка). Призначена для контролю й обробки документа.

Логічний вираз - окремий випадок виразу. Операндами цього виразу можуть бути умовні вирази або інші логічні вирази. Операнди з'єднуються знаками логічних операцій «і», «або»; операнд може мати префікс «не» (теж логічний знак). Послідовність виконання операцій може бути змінена за допомогою дужок. Результат логічного виразу - логічне дане («істина» або «неправда», TRUE або FALSE, 1 або 0). Називається також булевим значенням .

Логічний диск - розділ фізичного жорсткого диска, який розглядається операційною системою як незалежний пристрій. Див. Диск логічний.

М

Майстер - спеціальна програма, що керує користувачем при виконанні визначеної операції. Подібне керівництво звичайно здійснюється через послідовність діалогових вікон, у кожному з яких користувач визначає необхідні параметри, після чого відбувається перехід до наступного вікна. Після збирання всіх необхідних відомостей операція виконується майстром автоматично.

Материнська плата - друкована плата, на якій здійснюється монтаж більшості компонентів комп'ютерної системи. Назва походить від англійської motherboard. Звичайно на материнській платі розташовуються гнізда для підключення центрального процесора, графічної плати, звукової плати, котролера жорсткого диску, оперативної пам'яті та додаткових периферійних устроїв.

Машинне слово - комбінація зв'язаних сусідніх розрядів, що обробляється спільно. Наприклад, 32-х розрядне слово. Розмір слова відповідає розрядності процесора.

Меню - елемент керування, що представляє собою набір пунктів (як правило, команд), з якого можна обрати один пункт. Пунктом меню може бути меню наступного рівня (вкладене меню).

Миша - тип пристрою позиціонування, що забезпечує зручну роботу в графічних операційних системах.

Монітор - пристрій, що здійснює відображення інформації на екрані. Практично всі персональні комп'ютери мають у своєму складі монітор або його аналог (наприклад, проекційну установку).

Н

Накреслення - текст у Windows може бути набраний будь-яким з чотирьох накреслень - звичайним шрифтом, напівжирним, курсивом і напівжирним курсивом.

О

Об'єкт - кожний предмет, явище, процес або стан, який сприймається як якась ціле, має відмітні ознаки та ім'я. Об'єкти у програмному забезпеченні - операційні системи, драйвери, програми, файли; інші об'єкти - таблиці, малюнки, поля, чарунки і т.ін.

Об'єкт OLE (OLE-об'єкт) - довільний елемент, створений засобами якого-небудь додатка (OLE-сервера), який можна помістити (вбудувати або зв'язати) у документ іншого додатка (OLE-клієнта).

Обчислювальна техніка - сукупність устроїв, призначених для автоматичної або автоматизованої обробки даних.

Операнд - елемент виразу (літерал, змінна, функція, інший вираз) .

Оперативна пам'ять (RAM) - вид пам'яті комп'ютера, динамічно використовуваний в роботі програмних додатків. Призначається для короткочасного збереження даних під час їхньої обробки або введення/виведення. Являє собою сукупність спеціальних електронних чарунк, кожна з яких може зберігати конкретну комбінацію з нулів і одиниць - один байт. Ці чарунки нумеруються

порядковими номерами, починаючи з нуля: 0,1,2,..., 32000, 32001,... Номер чарунки називається адресою того байта, який записано у ній у даний момент.

Операційна система - набір програм і драйверів, що забезпечують взаємодію програм з апаратним забезпеченням комп'ютера і базові можливості для введення команд користувачем. Розрізняють операційні системи, що використовують командний рядок для введення команд і запуску програм з використанням клавіатури, а також графічні операційні системи, у яких основним пристроєм керування є миша або інший пристрій позиціонування.

II

Палітра - елемент керування діалогового вікна; графічний різновид списку.

Палітра, що розкривається - елемент керування діалогового вікна; графічний різновид списку, що розкривається.

Панель задач - елемент керування Робочого столу. В операційних системах Windows забезпечує зручний доступ до усіх відкритих вікон папок і додатків.

Панель інструментів - елемент керування у вікнах папок і додатків. Являє собою панель з кнопками. Спрощує доступ до часто використовуваних команд. Один з елементів графічного інтерфейсу користувача, призначений для виконання інструментальних функцій і керування програмою. Частина засобів панелі інструментів дублює функції горизонтального меню.

Панель керування - спеціальна папка Windows, що містить значки системних засобів, використовуваних для налаштування комп'ютера й операційної системи.

Папка - загальний термін операційних систем Windows для позначення контейнера, що може містити інші об'єкти. Папки можуть бути вкладені одна в одну. Найчастіше папка являє собою каталог на диску, але існують і інші види папок.

Пароль - секретна комбінація символів, що служить для підтвердження права доступу до визначеного ресурсу, наприклад, до комп'ютера в мережі або до папки на диску.

Переміщення - операція зміни місця розташування об'єкта у файловій структурі.

Перетягування - прийом роботи з мишею, що полягає в її переміщенні при натиснутій лівій кнопці. Перетягування при натиснутій правій кнопці називається «спеціальним перетягуванням». У системі Windows використовується для переміщення і копіювання об'єктів, а також для створення ярликів.

Периферійне обладнання - зовнішні пристрої, підключені до комп'ютера.

Персональний комп'ютер - електронний прилад, призначений для автоматизації створення, збереження, обробки і передачі інформації.

Підстановочний символ (шаблон) - символ, який дозволяє визначити цілу групу символів, що могли б стояти в даному місці. Звичайно використовуються при визначенні імен файлів. Як правило, підстановочними символами є символи «*».

Піксел (піксель) - одиниця виміру роздільної здатності екрана. Відповідає окремій крапці на екрані, яка світиться, кольором і яскравістю цієї крапки комп'ютер може керувати. Англійське слово «pixel» є скороченням фрази «Picture Element» (елемент зображення).

Піктограма - графічне представлення на екрані Windows програмного елемента, програмної групи, вікна, перемикача, ярлика, інструмента і т.п. Називається також значком, іконкою, символом.

ПК - персональний комп'ютер.

Повідомлення - інформація, представлена у визначеній формі та призначена для передачі.

Повне ім'я файлу (специфікація файлу) - запис повного шляху до файлу, починаючи з устрою, на якому він (файл) розташований. Наприклад, c:\soft\vc\vc.com

Подвійне клацання - два швидких клацання мишею. Один з основних прийомів роботи в системі Windows.

Покажчик миші - позначка на екрані монітора, положення якої змінюється при використанні пристрою позиціонування. Може мати контекстну чутливість.

Поле - у документі Word - елемент тексту, що містить спеціальну інформацію.

Поле зі списком - елемент керування діалогового вікна; Відрізняється від текстового поля тим, що з ним зв'язаний список значень поля. Якщо користувача задовольняє один із запропонованих варіантів, можна клацнути на ньому мишею, і цей варіант розташується в полі. Якщо не задовольняє - можна клацнути на текстовому полі і ввести власний варіант.

Постійна пам'ять (ПЗП або ROM) - звичайно містить таку інформацію, яка не повинна мінятися в ході виконання мікропроцесором різних програм. Постійна пам'ять енергонезалежна, тобто може зберігати інформацію і при відключеному живленні.

Початкове завантаження - підготовка ПК до роботи при включенні електроживлення.

Прапорець - елемент керування діалогового вікна. Призначається для вибору або відмови від використання визначеного параметра.

Принтер - пристрій для виведення інформації на папір шляхом друкування.

Пристрій позиціонування - маніпулятор для керування у графічній операційній системі, наприклад миша.

«Проводник» - програмний додаток Windows, призначений для роботи з файловою структурою.

Програмне забезпечення - сукупність програм для комп'ютера. Більш строге визначення - це комплекс програм, документації та інструкцій по їх експлуатації, призначених для ефективного управління обчислювальним процесом, зменшення трудомісткості експлуатації комп'ютера, автоматизації

процеса підготовки, створення і виконання програм при різних режимах роботи машини, спрощення зв'язку користувача з ЕОМ.

Протокол - совокупність правил, згідно яким комп'ютери взаємодіють між собою при умові, що ці комп'ютери можуть бути різних виробників, але програми, що виконуються на цих комп'ютерах, досягають угоди про значення даних.

Процесор - основна мікросхема, що виконує у комп'ютері обробку інформації.

Пункт - одиниця виміру розміру (висоти) шрифту, рівного 1/72 дюйма (1 дюйм = 2,54 см).

Р

Редагування - внесення змін у документ (виправлення документа).

Редактор текстів - програмний засіб для введення і модифікації текстових файлів або текстових документів.

Режим MS-DOS - режим роботи системи Windows, при якому всі ресурси комп'ютера віддані виконанню одного додатка MS-DOS. Застосовується також термін «режим змуляції MS-DOS».

Резервна копія - копія інформації, що зберігається на комп'ютері, виконана на окремому незалежному носії. Використовується для відновлення інформації у випадку ушкодження або втрати даних на жорсткому диску.

Робочий лист - елемент структури документа Excel, у якому розміщуються електронні таблиці. Входить до складу робочої книги.

Робочий стіл - об'єкт Windows, що виконує функції елемента оформлення. Служить для розміщення значків об'єктів, вікон папок і додатків, а також інших об'єктів і елементів керування операційною системою.

Роздільна здатність екрана - параметр, що визначає максимальний розмір зображення, який може бути відображений на екрані повністю. Вимірюється в пікселях. Можливі значення залежать від використовуваної карти відеоадаптера і монітора. У Windows стандартними вважаються роздільні здатності 640x480,

800x600, 1024x768, 1280x1024 і 1600x1200. Чим вище роздільна здатність екрана, тим меншу кількість кольорів може відображати відеоадаптер при фіксованих розмірах відеопам'яті.

Роздільна здатність зображення - параметр, що визначає кількість інформації, що утримується в одиниці площі графічного зображення. Визначає діапазон можливостей по обробці зображення. Вимірюється в одиницях dpi.

Роздільна здатність принтера - параметр, що визначає якість друкування друкуючого пристрою. Вимірюється кількістю крапок на одиницю довжини. Загальноприйнята одиниця виміру - dpi.

Розкладка клавіатури - система відповідності клавіш клавіатури символам національних алфавітів.

Розширення імені - комбінація символів після останньої крапки в імені файлу. Розширення імені файлу звичайно визначає тип файлу.

С

Сеанс MS-DOS - спеціальне вікно системи Windows, що містить командний рядок MS-DOS. У цьому вікні можна давати команди MS-DOS і запускати додатки MS-DOS.

Сектор - мінімальний блок простору на диску, що дозволяє здійснювати читання або запис. Звичайно обсяг сектора дорівнює 512 байтам.

Селекторна кнопка вибору - елемент управління діалогового вікна; дозволяє вибрати один з альтернативних варіантів. Кнопки можуть бути об'єднані в групу. При виборі нової кнопки в групі, раніше включена кнопка вимикається.

Сервер - головний комп'ютер, на якому виконується програма, що дозволяє цьому комп'ютеру надавати послуги іншим комп'ютерам.

Сигнал - будь-який процес, який несе інформацію.

Системне меню - кнопка цього меню знаходиться в лівій частині рядка заголовка вікна додатка, вікна документа і діалогового вікна. Призначене для

зміни варіанту представлення, розмірів і розташування вікна, а також для закриття вікна або переключення на інше вікно.

Системний диск - гнучкий диск, призначений для початкового завантаження комп'ютера при неможливості зробити завантаження зі стаціонарного жорсткого диска. Звичайно використовується при установці нової операційної системи, при пошуку несправностей або при необхідності переформатування жорсткого диска.

Системная шина - сукупність пристроїв і сигнальних ліній, які служать для зв'язу мікропроцесора з різними компонентами комп'ютера.

Смуга гортання - елемент керування вікна. Якщо об'єкти, що містяться у вікні, не можуть розташуватися в межах робочої області, то у вікні з'являються смуги гортання. Вони бувають вертикальні та горизонтальні, являють собою смуги з повзунком, відображаються на екрані тільки в тому випадку, коли вміст вікна не може вміститися в межах робочої області. Смуга прокручування знаходиться у нижній або правій частині вікна (горизонтальна або вертикальна смуга) і призначена для переміщення (скролінгу) по документу, якщо він не вміщається в своєму вікні.

Список - елемент керування діалогового вікна. Дозволяє обрати один параметр із наведеної множини. Якщо список не вміщується повністю у відведеному для нього місці, то з'являються смуги гортання. Список - це перелік можливих значень параметра. Один з рядків списку завжди є виділеним. На відміну від поля зі списком вводити дані до списку не можна.

Список, що розкривається (випадаючий список) - елемент керування діалогового вікна; для економії місця на екрані список може розкриватись при клацанні мишею на ньому. При виборі потрібного параметра список закривається.

Стиль - спосіб форматування структурного елемента текстового документа (послідовності символів або абзацу).

Стример - пристрій для запису інформації на магнітну стрічку. Звичайно використовується для архівації даних. Сучасні стрімери дозволяють записати на один картридж із магнітною стрічкою весь жорсткий диск середніх розмірів.

Схований файл - файл, що за замовчуванням, не відображається при перегляді папки, у якій він розташований. Як правило, сховані файли використовують для зменшення імовірності їхнього ненавмисного знищення або зміни.

Т

Таблиця розміщення файлів - таблиця, що встановлює відповідність між ім'ям файла і місцем на диску, де реально розташовані дані. Різні версії MS-DOS і Windows використовують різні версії таблиці розміщення файлів (FAT16, FAT32, NTFS).

Такт - мінімальний інтервал часу, за який процесор може виконати якусь операцію. Багато інструкцій процесора вимагають для свого виконання декількох тактів.

Тактова частота - кількість тактів інструкцій, виконуваних процесором за одиницю часу.

Текстове поле (поле введення) - елемент керування діалогового вікна; Область введення текстової інформації з клавіатури. Для введення текстової інформації встановити мишу на позицію введення в текстовому полі та клацнути лівою кнопкою. В полі введення з'являється текстовий курсор.

Текстовий редактор - програма, призначена для створення, оформлення і форматування текстових документів. Використовується для підготовки документів, призначених для видачі на друк або, наприклад, відправлення по факсу.

Текстовий файл - файл, що містить сукупність рядків перемінної довжини (частіше від 0 до 255), причому кожен рядок - це сукупність довільних символів кодової таблиці, замкнений двома керуючими символами з кодами 13 («Повернення каретки») і 10 («Новий рядок»).

У

Умовний вираз - окремий випадок виразу і логічного виразу. Операндами цього виразу можуть бути арифметичні вирази і тексти. Операнди з'єднуються знаками відношень: «дорівнює», «не дорівнює», «більше», «менше», «більше або дорівнює», «менше або дорівнює». Результат умовного виразу - логічне значення («істина» або «неправда»). У деяких мовах у ролі умовного виразу може виступати арифметичний вираз, не-нульовий результат якого вважається істиною.

Упорядкування об'єктів - процедура розміщення об'єктів у заданій послідовності. Як правило, те саме, що і сортування.

Ф

Файл - упорядочений набір даних, имеющих унікальне ім'я і зберігаються на одному з пристроїв.

Файл ASCII - окремий випадок текстового файлу. Містить тільки символи першої половини кодової таблиці.

Файлер - діалогове вікно в середовищі Windows, призначене для вказівки системі адреси файлу, який необхідно відкрити, зберегти або якось використовувати.

Файлова система - схема запису інформації, що міститься у файлах, на фізичний диск. Файлова система забезпечує можливість доступу до конкретного файлу незалежно від того, у якому місці диска він реально записаний, і дозволяє знайти вільне місце при створенні нового файлу. Системи MS-DOS і Windows 95 використовують файлову систему FAT 16. Операційна система Windows 98 використовує системи FAT 16 і FAT32, Windows 2000, XP - NTFS.

Файлова структура - структура розміщення папок (каталогів) і файлів на фізичному диску. Створюється й обслуговується засобами керування файловою системою.

Фоновий малюнок - елемент оформлення Робочого столу.

Форматування диска - розмітка диска і запис на нього службової інформації. Є необхідним етапом підготовки диска до запису на нього даних.

Форматування документа - оформлення документа. Операція форматування включає вибір розміру паперу для друкування документа, визначення ширини полів, встановлення шрифту, його розміру і накреслення, вибір методу вирівнювання рядків і методу оформлення абзацу, завдання величини відстані між рядками й абзацами, а також вибір методу обтікання текстом вбудованих графічних та інших об'єктів.

Фрагментація - небажана розбивка файлу на розташовані далеко один від одного блоки при запису на диск. Фрагментація призводить до зниження ефективності роботи диска. Причина фрагментації полягає у відсутності безперервної області достатнього розміру для розміщення файлу цілком.

Функція - змінна величина, значення якої залежить від значень інших величин (аргументів). Має ім'я й аргументи, що звичайно записуються через кому в дужках - слідом за ім'ям функції. Аргументом функції може бути будь-який операнд. Якщо функція використовується як операнд, вона завжди повинна приймати унікальне значення (арифметичне або логічне). У програмах бувають функції, що не приймають (не повертають) ніякого значення.

Ч

Чарунка - елемент структури електронних таблиць Excel або таблиць баз даних Access, утворений перетинанням рядка і стовпчика таблиці.

Чипсет (Chipset) - це набір мікросхем, які є сполучною ланкою між всіма компонентами материнської плати. Чипсет визначає всі основні характеристики материнської плати: тип поддерживаемых процесорів, що підтримуються, тип пам'яті, стандарт шини для карт розширення і т. ін.

Ш

Шлях до файлу - позначення файлу з визначенням ланцюжка каталогів (папок), що ведуть до файлу, і імені. Наприклад: c:\soft\vc\

Шлях пошуку - послідовність вкладених каталогів (папок), однозначно визначає місце розташування файлу в ієрархічній структурі файлової системи. У MS-DOS і Windows каталоги і папки розділяються символом «\» (зворотний слеш).

Я

Ярлик - різновид значка в системі Windows. Ярлик, на відміну від значка, не представляє об'єкт, а тільки вказує на нього. Відрізняється від значка також наявністю стрілки в лівому нижньому куті. Для відкриття об'єкта можна двічі клацнути по його ярлику. Фізично являє собою файл-посилання із розширенням .LNK або .PIF

Ярличок - елемент керування, призначений для переходу між робочими аркушами в робочій книзі Excel.